

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

2007-01-08

Handläggare:
Göran Carlsson
033 – 35 88 75

Brottsförebyggande rådet
Box 1386
11 93 STOCKHOLM

SLUTRAPPORT

Viskafors – en klotterfri kommunal. Ett ungdomsprojekt genomfört i samarbete med Brottsförebyggande rådet. DNR. B33-0487/2004

1. Inledning

Under åren 2005 samt 2006 beviljades kommunalnämnden i Visakafors totalt 100 000 kronor av Brottsförebyggande rådet som stöd till ett klotterprojekt inom kommunalalen. Borås Stad och Visakafors kommunal kom därmed att ingå i ett nätverk med fem andra kommuner som också beviljats ekonomiskt stöd inom ramen för olika klotterprojekt.

Med denna slutrapport vill kommunalnämnden beskriva de åtgärder som vidtagits inom projektets ram, genomförande, måluppfyllelse, effekter samt framgångsfaktorer. Projektet som inleddes januari 2005 avslutas nu två år senare i samband med denna slutrapport. Kommunalnämnden vill dock poängtera att huvuddelen av projektets insatser och processer kommer att fortgå som en del i nämndens ordinarie verksamhetsutbud.

2. Kartläggning, problemanalys

Viskafors kommunal är en av tio kommunalalar inom Borås Stad. Kommunalalen har 6 300 invånare och består av centralorten Visakafors och ytterligare tre mindre tätorter. Inom kommunalalen finns tre skolenheter samt en kommunal fritidsgård lokalintegrerad med centralortens år 7 – 9 skola. Kommunalalen har ett begränsat utbud av kommersiell service men relativt goda bussförbindelser med Borås centralort. Föreningslivet har en stark ställning i kommunalalen med föreningsverksamhet för i stort sett alla åldrar.

Under åren 2001 – 2003 uppvisade Visakafors kommunalalen en tydligt negativ utveckling avseende antalet anmälda brott. Polismyndighetens brottsstatistik visade också på en oroande ökning av skadegörelsebrottslighet, bland annat klotter. Genom direktobservationer inom skolan och uppgifter från sociala myndigheter samt från polisens statistik noterades också en ökning av ungdomsfylleri, busliv och social otrygghet. Genom polisens medborgarundersökningar har det också påvisats att oron för att utsättas för stöld och skadegörelse ökat under samma period.

3. Åtgärder

Mot bakgrund av problematiseringen av ungdomssituationen i kommundelen har ett antal brottsförebyggande åtgärder vidtagits inom ramen för rubricerat klotterprojekt:

Organisering och genomförande av trygghetsvandringar tillsammans med nätverksgruppen och fritidsgården. Antalet medverkande i trygghetsvandringarna har ökat och fungerar i dagsläget mycket väl. Trygghetsvandringar genomförs i huvudsak under sommarhalvåret och i samband med speciella helger eller större arrangemang.

Samtal med berörda ungdomar, och i förekommande fall deras föräldrar, har genomförts direkt när det uppstått situationer, t.ex. vid skadegörelse, klotter eller ungdomsfester där alkohol funnits med i bilden.

Ett tydligare och mer strukturerat samarbete har inletts där skolledning, fritidsgårdspersonal, lärare samt övriga personalgrupper inom skolan numera har en ökad samsyn samt ett gemensamt förhållningsätt vad gäller vuxnas roll som förebilder.

Projektet har tillsammans med polismyndigheten i Borås genomfört föreläsningar och klassbesök där brott och straff kring bland annat skadegörelse har diskuterats. Även trafikpolisen har engagerats till Viskafors skolan beträffande säkerhet och regler kring mopedåkning.

Vid ett flertal tillfällen har projektledaren besökt byalag, idrottsföreningar m.m. och informerat om vikten av samarbete, samverkan och ett gemensamt förhållningsätt när det gäller ungdomssituationen och även förmedlat kunskap kring klotter och skadegörelse.

I samarbete med fritidsgården har projektledaren startat en speciell killgrupp där deltagarna i gruppen kunnat diskutera och förhålla sig till olika värderingar i samhället. Gruppen har arbetat mycket med attityder, förhållningsätt samt drogförebyggande frågor. Syftet med killgruppen har varit att stärka identiteten hos ungdomarna.

Projektet har också inlett ett drogförebyggande arbete tillsammans med skolan och fritidsgården. En tidigare missbrukare har vid ett flertal tillfällen föreläst i ämnet droger och missbruk.

Via samarbete med ett vaktbolag har klotter dokumenterats över tid och i förekommande fall har snabb sanering inletts. På kommunala fastigheter har saneringen skett utan dröjsmål. På privata fastigheter eller byggnader tillhörande statliga verk sker saneringen med stor fördröjning om den sker överhuvudtaget.

I samarbete med ett byalag och stöd från näringsidkare har ungdomar getts möjlighet att starta upp en självorganiserad verksamhet i form av ett så kallat mopedgarage. Den här åtgärden uppstod som ett resultat av samtal med ungdomar som i brist på aktiviteter delvis ägnade sig åt kontraproduktiv verksamhet. Som handledare för ungdomarna fungerade projektledaren samt vuxna från byalaget.

Åtgärderna som har genomförts har riktats mot åldersgruppen 13 – 20 år med största representationen av ungdomar 15 – 17 år. Åtgärderna har syftat till att kraftsamla kring kommundelens ungdomssituation och inleda en dialog, på flera arenor och med flera aktörer, med alla ungdomar. Genom ett medvetet och konsekvent förhållningssätt av vuxna som arbetar för och med ungdomar förväntades brotts- och otrygghetsproblemen minska.

Av de planerade åtgärderna, som beskrevs i projektansökan, genomfördes aldrig några ungdomskulturdagar. Ungdomarna valde istället att rikta all energi på att iordningställa och rusta upp garaget som blivit den nya och viktiga samlings- och mötesplatsen i samhället.

4. Genomförande

Kommundelens lokala nätverksgrupp har i huvudsak fungerat som styrgrupp för klotterprojektet. Nätverksgruppen består av representanter från skolans elevhälsa, fritidsgård, fältassistenter, kyrkan, föräldraförening, idrottsföreningar, byalag samt affärsinnehavare. Den anställde projektledaren har haft en fri roll inom nämndens verksamhetsområde med fokus på skola och fritidsgård där målgruppen varit ungdomar i åldern 13 – 20 år. Arbetsledning och handledning av projektledaren har skett genom kommundelssekreterarfunktionen tillika verksamhetsansvarig för fritid och serviceenheten. Projektet har kontinuerligt avrapporterats till kommunalnämnden. Projektledaren har vid tre tillfällen medverkat i samband med kommunalnämndens sammanträden. Projektledaren har varit placerad på kommundelskontoret med en sysselsättningsgrad på 100 %. En stor del av arbetstiden har varit förlagd till kvällstid samt även helger. Det mesta av klotterprojektets förebyggande åtgärder har samordnats med den ordinarie verksamheten. I sammanhanget är det dock viktigt att poängtera att klotterprojektets struktur och inriktning har lett fram till att ungdomssociala frågor har lyfts fram och uppvärderats i betydligt större utsträckning än tidigare.

En bärande tanke med projektet har varit att öka samverkan och samarbetet i det främjande och förebyggande ungdomssociala arbetet inom kommundelen bland annat mot bakgrund av det ökande klottret och skadegörelsen. Inom projektet har det skapats en god grund för samverkan med de flesta aktörerna inom ungdomsverksamhet; grundskolan år 4 - 9, fritidsgården, idrottsföreningar, polis, fältassistenter, bibliotek, byalag, företag, kyrkan samt föräldragrupper. Initiativ har också tagits i syfte att skapa kontakt- och nätverk med andra kommundelar.

En huvudpunkt i det förebyggande arbetet har varit att få ungdomar att välja alternativ sysselsättning med inriktning på den identifierade ungdomsgrupp som till stor del ägnat sig åt klotter och skadegörelse.

I genomförandefasen har den anställde projektledaren varit en viktig resurs och den drivande kraften – begreppet eldsjäl ligger nära tillhands. För att kunna kraftsamla alla resurser och samordna/koordinera insatser inom klotterprojektet kan det inte nog understrykas värdet av en sådan person.

Med hänvisning till de effekter och positiva resultat som projektet visat har kommunalnämnden beslutat att permanenta en funktion som ungdomssamordnare inom kommundelen. Funktionen finansieras därmed fortsättningsvis via

kommunbidraget som en av flera aktiva åtgärd i linje med Borås Stads strategi att främja ungdomarnas utveckling och ge förutsättningar för goda levnadsvillkor.

5. Effekter/Utvärdering

Den inledande kartläggningen av allt klotter inom kommundelen var en viktig åtgärd som gav effekt så till vida att politiker, personal, föreningsledare med mera fick upp ögonen för en skadegörelseproblematik som delvis varit okänd.

Några erfarenheter kring klottermätning har projektet inte bidragit till. Den löpande dokumentationen av klotter har skett men nytilskottet av klotter upphörde i ett väldigt tidigt skede av projektiden då bland annat organiseringen av det efterlängta mopedaraget tog vid. Jämfört med den illegala klotterkultur som finns i storstadsregioner har klotret i Viskafors en mer begränsad utbredning och ses mer som nedskräpning och skadegörelse. Relativt sett har dock klotret haft en stor omfattning, inte minst på skolfastigheter. Någon ”graffitikultur” bland ungdomar inom kommundelen har inte kunnat påvisas.

Saneringskostnader för klotter på kommunala fastigheter har bokförts under en fyraårsperiod och här kan tydligt konstateras att kostnaderna minskat. *Tabell 1.* Kostnader för skadegörelse under samma period har också minskat. *Tabell 2.*

Tabell 1

	Klotterkostnad (kr)
2003	20 000
2004	9 500
2005	1 500
2006	1 000

Tabell 2

	Skadegörelse, kostnad (kr)
2003	33 300
2004	49 200
2005	20 800
2006	8 000

Ytterligare mätningar som belägger en positiv utveckling när det gäller ungdomssituationen är polismyndighetens brottsstatistik.

BILAGA 1-3

Via enkäter bland elever i år 8 har mätningar gjorts vad gäller andelen elever i aktuell åldersgrupp som har någon vuxen att tala förtroligt med. Även här synes en tendens som är positiv.

BILAGA 4

6. Måluppfyllelse

Mot bakgrund av de ovan redovisade aktiviteterna samt effekterna konstaterar kommunalnämnden att projektet i huvudsak nått de uppsatta målen som angavs i projektbeskrivningen;

- fler vuxna ska engagera sig i ungdomarnas vardag såväl i skolan som på fritiden,
- omfattningen av klotter ska ha minskat med 75% ,
- projektet ska leda till ett attraktivare och tryggare samhälle,
- ungdomar i ålder 13 – 20 år ska ges möjlighet att visa upp den ungdomskultur de företräder.

7. Fortsatt ungdomssocialt arbete i Viskafors kommun

Erfarenheterna och effekterna av ovan redovisade klotterprojekt har gett kommunalförvaltningen stöd för värdet av att tillsammans med ungdomarna fortsätta att skapa attraktiva miljöer och aktiviteter samt att ge ett aktivt stöd till ungdomarna och deras föräldrar. Genom att vända ungdomarnas kraft och energi till positiva verksamheter som främjar deras utveckling finns goda möjligheter att skapa motkrafter till illegal klotterverksamhet, skadegörelse, droger och alkohol.

8. Sammanfattning och avslutning

Genom klotterprojektet i Viskafors har kommundelen med kraft och fokus påbörjat ett förebyggande ungdomssocialt arbete som med stor säkerhet kommer att gagna kommundelens strävan att öka tryggheten för alla invånare. Genom att permanenta funktionen som ungdomssamordnare (tidigare projektledare) finns nu möjligheten att fortsätta det viktiga och nödvändiga arbetet med att samla alla de goda och kunniga krafter som finns inom kommundelen. Kunskap, samverkan, samarbete och uthållighet är viktiga ingredienser för att nå målet med trygga ungdomar i en trygg miljö.

Avslutningsvis vill kommunelskontoret tacka brottsförebyggande rådet för det ekonomiska stödet som inneburit att projektet kunnat genomföras i två år i enlighet med projektbeskrivningen.

VISKAFORS KOMMUNDELSKONTOR

Göran Carlsson
kommundelssekreterare

Kenth Ericsson
projektledare

BILAGOR

Bilaga 1	Anmälda brott 2004 – 2005	(källa: polismyndigheten)
Bilaga 2	Ungdomsbrott 2004 – 2005	” ”
Bilaga 3	Ungdomsbrott 2005 – 2006	” ”
Bilaga 4	Socialt stöd, år 8, 2004-2006	(källa: välfärdsbokslut Borås)
Bilaga 5	Ekonomisk redovisning	

Kompletterande uppgifter till slutrapportering av klotterprojekt i Viskafors, (dnr B33-0487/2004).

Ett stort antal ungdomar har nåtts av projektets intentioner genom de klassbesök som genomförts, sammantaget tio klassbesök i år 7 - 9 per läsår. Viskaforsskolans "högstadiet" omfattar cirka 260 elever.

Mopedgaraget har i dagsläget en besökskrets av cirka 30-talet ungdomar varav 5 tjejer. Variera lite med årstiden.

Killgruppen som projektledaren har hållit i omfattade 6 – 7 deltagare.

Det är rätt uppfattat att många av åtgärderna har riktats mot killar, bland annat av det skälet att ungdomsproblematiken inom kommundelen i allt väsentligt stod att finna bland killarna (klotter, skadegörelse, negativa gängbildningar). Ett annat skäl var att den kommunala fritidsgården de senaste två åren har haft en unik (vår bedömning) överrepresentation av tjejer bland gårdsbesökarna vilket också har understrukits av gårdens verksamhetsmässiga innehåll. Nu gavs en möjlighet att organisera aktiviteter utanför den kommunala gårdsverksamheten till killar som inte funnit sin plats på fritidsgården.

Jo det har varit lätt att komma in i skolans värld av flera skäl.

1. I över 20 år har den kommunala fritidsgården varit såväl lokal- som verksamhetsintegrerad i skolan (år 7 – 9). Fritidsledarna deltar kontinuerligt i skolans arbetslagsträffar och utgör en viktig och naturlig del i lärandets arena. Dessa effekter är också avhängiga en politisk styrning och medvetna åtgärder från ledningen när det gäller verksamhetsintegration inom nämndens ansvarsområde.
2. Projektledarens tidigare profession som musiklektör gav en unik möjlighet att snabbt komma in och föra dialog med såväl lärare som elever på skolan. Projektledaren har funnits som en naturlig resurs inom skolan och fritidsgårdsverksamheten.
3. Tack vare projektet har skolans ledning och lärare förstått värdet av att andra aktörer kan bidra med läroprocesser inom skolan, exempelvis genom klassbesök av polis, drogforebyggare, projektledaren mm.
4. Nätverksgruppen. Här ingår representanter från skolans värld (kurator, lärare) och de har förstått att skolan inte kan stå utanför när det gäller en helhetssyn på ungdomssituationen i kommundelen.
5. Det politiska stödet från kommunalnämnden har varit tydligt och klart angett att även skolverksamheten måste vara delaktiga.....

Något motstånd från vuxenvärlden har vi trots noggrann efterforskning inte kunnat notera! Troligtvis är det den lilla kommundelen med korta beslutsvägar och ett nära samarbete, enkelheten att nå ut med information till föreningar, organisationer, näringsliv, kyrka mm som bidragit till det låga "motståndet". Ett problem som dock identifierats har att göra med de osynliga gränser som ungdomarna (och även vuxna) upplever mellan kommundelens tätorter vilket i någon utsträckning försvårat ett naturligt umgänge mellan orterna. En gemensam träffpunkt (som ett garage t.ex.) måste nog ligga mer neutralt.....

Kontakter med andra kommunalar: Projektledaren i Viskafors har tagit initiativ till att skapa ett nätverk med liknande tjänster och/eller projekt i andra kommunalar. Bland annat har kontakter knutits med ungdomssamordnare i Fristad, Dalsjöfors och Göta kommunal. Ett nära samarbete och idéutbyte beträffande klotter har också skett med Borås Stads fältgrupp. I samband med en idébyttardag för alla förvaltningar i Borås Stad deltog Viskafors med ett miniseminarie där projektet kring klotter redovisades för tjänstemän och politiker.

Det påbörjade nätverket mellan kommunalerna fortsätter som en del i ett gränsöverskridande arbete och intresset är stort, inte minst är många intresserade av Viskafors kommunal som med viss framgång vidtagit åtgärder och sett positiva effekter avseende ungdomssituationen.

KOMMUNDELSKONTORET VISKAFORS

Göran Carlsson
kommundelssekreterare
033 – 35 88 75

Kenth Ericsson
ungdomssamordnare
033 – 35 88 13